

Mainstreamingnetværket af 2005

Kvinderådet ◊ Fagligt Fælles Forbund 3F ◊ Ligestillingsforskere ved RUC ◊ Kvinde ◊ Dansk Metal ◊ FREIA, AAU ◊ FOA, Fag & Arbejde ◊ Dansk Kvindesamfund ◊ Dannerhuset ◊ Netværket Køn & Arbejdsmarked ◊ HK Danmark ◊ Sundhedskartellet ◊ Foreningen for kønsforskning ◊ FTF ◊ Dansk Magisterforening ◊ Teknisk Landsforbund ◊ Socialpædagogernes Landsforbund ◊ DJØF ◊ ABA & Arbejdermuseet samt en lang række enkeltpersoner

---

22. september 2009

Folketingets Ombudsmand
Gammeltorv 22
1457 København K.

Der fremsættes hermed klage over skatteministerens manglende ligestillingsvurderinger og administrationen af ligestillingslovens § 4 i forbindelse med L 195 og Skattekommissionens arbejde.

Klagen fremsættes af Mainstreamingnetværket af 2005. Netværket består af ligestillingseksperter fra de nævnte institutioner og organisationer. Netværkets formål er at fremme og understøtte den danske mainstreamingforpligtelse.

Klagens ordlyd

Klagepunkt 1

Netværket klager over, at der ikke findes offentlig tilgængelig dokumentation for, at Skatteministeren har anvendt mainstreamingprincippet i forbindelse med nedsettelsen af Skattekommissionen. Konsekvensen er, at mainstreamingprincippet ikke er anvendt i forbindelse med planlægningen eller ved udarbejdelsen af Skattekommissionens afrapportering (februar 2009), som ministeren er forpligtiget til, jf. Ligestillingslovens § 4, bemærkning 23 (Karnov).

Klagepunkt 2

Netværket klager over, at der i forbindelse med lovforslag ”L 195 - Forslag til lov om ændring af personskatteloven og forskellige andre love (Forårspakke 2.0 – Vækst, klima, lavere skat)” ikke er foretaget en vurdering af de ligestillingsmæssige konsekvenser, svarende til forpligtelserne i ligestillingslovens § 4. Ministeren er forpligtiget til at udarbejde en ligestillingsvurdering i henhold til den vedtagne praksis om ligestillingsvurdering af lovforslag, jf. notat om ligestillingsvurdering af lovforslag, udarbejdet 20. juni 2005, revideret 18. oktober 2005 af Statsministeriet, Justitsministeriet, Finansministeriet og Ligestillingsafdelingen. Det fremgår af notatet at: ”Alle lovforslag gennemgår en foreløbig relevanstest, da ligestillingsloven pålægger alle offentlige myndigheder at indarbejde ligestilling i al planlægning mv. Relevante lovforslag gennemgår en ligestillingsvurdering i henhold til § 22 i Statsministeriets cirkulære”.

Vi ser ikke andre klagemuligheder herfor end Folketingets Ombudsmand.

Begrundelse

1. Begrundelsen for klagepunkt 1

Netværket kan konstatere, at det i bemærkning 23 til Ligestillingslovens § 4 fremgår, at ”Reglen fastslår mainstreamingprincippet for alle offentlige myndigheder, herunder kommuner og regioner, der har en handlepligt.” Endvidere kan Netværket konstatere, at der i forbindelse med Skattekommissionens afrapportering ikke er udarbejdet offentlige bilag eller notater, hvor mainstreamingprincippet er anvendt, hvorfor det må antages at mainstreamingprincippet ikke er anvendt i forbindelse med Skattekommissionen, og samfundsnyttige oplysninger ikke er blevet belyst.

2. Begrundelsen for klagepunkt 2

I følge § 4 i ligestillingsloven skal: ”Offentlige myndigheder indenfor deres område arbejde for ligestilling og indarbejde ligestilling i al planlægning og forvaltning” og sammenholdt med § 22 i Statsministeriets cirkulære ”Er der ud over de konsekvensvurderinger, der skal foretages i henhold til §§ 4-8, foretaget undersøgelser, herunder af administrativ praksis, statistiske bearbejdelser, erhvervsøkonomiske eller miljømæssige vurderinger m.v., som er af betydning for vurderingen af lovforslagets begrundelse og virkninger, bør der redegøres herfor i bemærkningerne eller i et bilag til forslaget.” Det betyder, at der skal gennemføres en ligestillingsvurdering, hvor det er relevant, og ligestillingsvurderingen bør fremgå af bemærkningerne eller som bilag.

Ligestillingsloven opstiller ingen formkrav.

Som det fremgår af den tværministerielle handlingsplan for kønsmainstreaming 2007 er visionen med kønsmainstreaming i staten:

- Aktivt at fremme ligestilling af kvinder og mænd ved at målrette anvendelsen af det offentlige ressourcer. Køns- og ligestillingsperspektivet skal indarbejdes i alle relevante dele af den statslige politik, planlægning og forvaltning.
- Ministerierne er i stand til at se køns- og ligestillingsperspektivet både inden for ministeriets eget ressortområde og i regeringens overordnede politik og indsatser.
- Kønsmainstreaming indgår som et naturligt og integreret redskab i centrale dele af ministeriernes kerneopgaver.

Der skal således foretages en ligestillingsvurdering af offentlige indsatser ’hvor det er relevant’ for at fremme ligestilling mellem kvinder og mænd.

2.1 Skatteministeriets forpligtigelser

Skatteministeriet har eksplicit forholdt sig til, at ministeriet har en række forpligtigelser i forbindelse med at overholde § 4 i ligestillingsloven og § 22 i Statsministeriets cirkulære:

Skatteministeriet beskriver sin egen ligestillingsmålsætning som det fremgår af ligestillingsministerens Perspektiv- og handlingsplan 2008 og 2009 således:

1. Det skal sikres, at der i forbindelse med politikudvikling og lovgivning knyttes betragtninger om ligestillingsmæssige konsekvenser.
2. Kønsopdelt data skal anvendes og fortolkes, og lovmodellen på skatteområdet skal videreudvikles, så de (afledte) økonomiske konsekvenser

af skattepolitiske lovforslag/lovgivning kan belyses fra et ligestillingsperspektiv.

Regeringen fremlægger i ligestillingsministerens Perspektiv- og handlingsplan 2009 15 ligestillingspolitiske mål frem mod 2015. Det første af regeringens mål er, at "Forskellen mellem kvinders og mænds livsindkomst skal reduceres". Som et led heri skriver Skatteministeriet at: *"Skatteministeren vil i forbindelse med den forestående skattereform knytte betragtninger om eventuelle ligestillingsmæssige konsekvenser til reformen"*.

Konklusionen er altså, at både Skattekommissionen og Forårspakken 2.0 burde have været ligestillingsvurderet. Både fordi det falder inden for lovens krav, administrationen af loven (praksis på området), og fordi skatteministeriet specifikt har lovet at gøre det – også i relation til såkaldte 'afledte konsekvenser'.

2.2 Er det relevant at ligestillingsvurdere i forbindelse med udarbejdelsen af det konkrete lovforslag

Vurderingen af 'hvor det er relevant' er op til de enkelte ministerier at vurdere fra sag til sag. Der er udarbejdet en række hjælpeværktøjer til blandt andet at vurdere, hvornår det er relevant at ligestillingsvurdere – og hvordan det i så tilfælde gennemføres. På ligestillingsministerens hjemmeside findes flere vejledninger – blandt andet en vejledning i, hvordan relevante lovforslag udvælges og efterfølgende ligestillingsvurderes <http://www.lige.dk/?id=380>

Notat fra STM, FM, JM og Ligestillingsafdelingen

Der er vedtaget en praksis i forbindelse med ligestillingsvurdering af lovforslag jf. Notat om Ligestillingsvurdering af lovforslag, udarbejdet 20. juni 2005, revideret 18. oktober 2005 af Statsministeriet, Justitsministeriet, Finansministeriet og Ligestillingsafdelingen. Det fremgår af notatet at: "Alle lovforslag gennemgår en foreløbig relevanstest, da ligestillingsloven pålægger alle offentlige myndigheder at indarbejde ligestilling i al planlægning mv. Relevante lovforslag gennemgår en ligestillingsvurdering i henhold til § 22 i Statsministeriets cirkulære".

Som led i det tværministerielle kønsmainstreamingprojekt

<http://www.lige.dk/koensmainstreaming.asp>, hvor samtlige ministerier er repræsenteret på chefniveau og hvor ligestillingsministerens departementschef er formand, er der udarbejdet en test, der skal afgøre, hvornår det er relevant at ligestillingsvurdere et lovforslag.

Relevanstesten er som følger:

Fra ligestillingsministerens hjemmeside:

http://www.lige.dk/main_varkt_lov_forside.asp

Foretag en relevanstest.

I princippet kan man ligestillingsvurdere alle forslag. Men foretag en indledende "relevanstest", før du kaster dig over ligestillingsvurderingen.

Første fase i arbejdet er at undersøge, om der overhovedet er relevante kønsaspekter af det nye lovforslag. I denne fase er grundlæggende data og statistik afgørende. Men det er mindst ligeså afgørende at stille sig selv de rigtige spørgsmål:

1. Hvem er målgruppen for lovforslaget, og kommer lovforslaget til at påvirke

- hverdagen for en del/dele af befolkningen?
2. Er der forskel på kvinders og mænds vilkår og tilværelse på dette område, og hvordan gør det sig gældende (er der forskellige rettigheder, normer, deltagelse mv.)?

Hvis svaret på et af spørgsmålene er ”ja”, så er der brug for en ligestillingsvurdering.

Anvendes relevanstesten på både Skattekommissionens arbejde og på Forårspakken 2.0, kan der svares ’ja’ på begge spørgsmål og dermed er det relevant at foretage en egentlig ligestillingsvurdering: ’Ja’ lovforslagene kommer til at påvirke hverdagen for dele af befolkningen i og med skatten ændres og ’ja’ kvinder og mænds vilkår ændres i og med at deres økonomi påvirkes i forskellig grad af de nye skattelove. Se eksempler herpå i boksen på side 6. Altså er det relevant at gennemføre en egentlig ligestillingsvurdering.

2.3 Skatteministerens administration af forpligtigelsen er ikke korrekt

Den 7. maj 2009 var Mainstreamingnetværket af 2005 i foretræde for Skatteudvalget i Folketinget for at fremføre henvendte synspunkter. Skatteudvalget udbad sig i den forbindelse et svar fra skatteministeren og bad ministeren redegøre for, hvorfor Skattekommissionen og Forårspakke 2.0 ikke var blevet ligestillingsvurderet.

Skatteministeriet skriver i den forbindelse til udvalget, at der **er** foretaget en ligestillingsvurdering som et led i det lovforberedende arbejde: ”Følgende konklusion herpå var at finde på side 44 i det udkast til forslag til lov om ændring af personskatteloven og forskellige andre love (Forårspakke 2.0 – Vækst, klima, lavere skat), der blev sendt på høring den 20 marts 2009:

”Lovforslagene vedrørende Forårspakke 2.0 indeholder ingen ligestillingsmæssige aspekter.

Skatte- og afgiftssystemet er i sine grundprincipper kønsneutralt, og dette forhold ændrer de fremsatte lovforslag ikke ved. Der er ved udformningen af forslagene til ændringer af bestemmelser i såvel personbeskatningen som på afgiftsområdet sikret, at alle personer uanset køn behandles ens i henhold til lovgivningen.

For så vidt angår forslaget til lov om en ”grøn check” er det foreslået, at den supplerende check på 300 kr. pr barn, dog højst til 2 børn pr familie, fortrinsvis udbetales til moderen. Har kun faderen forældremyndigheden over barnet udbetales den supplerende check til ham. Dette udbetalingsprincip svarer fuldt ud til bestemmelserne for udbetalingen af børnefamilieydelsen, der har været gældende siden 1987.”

Ministeren skriver videre at ”Det er imidlertid ikke fundet relevant at foretage en fordelingsmæssig vurdering af *Forårspakke 2.0* opdelt på køn, da en sådan analyse alene vil afspejle de generelle indkomstforskelle mellem mænd og kvinder i samfundet, da de foreslåede ændringer i skatte- og afgiftslovgivningen ikke bryder med skatte- og afgiftslovgivningens generelle principper for kønsneutralitet.”.

Det er Netværket opfattelse, at ovenstående forklaring burde fremgå af lovforslagets bemærkninger og ikke i svarmail mindre end 24 timer inden et foretræde for Skatteudvalget.

2.4 Det svarer ikke til forpligtigelserne i ligestillingsloven

Mainstreamingnetværket af 2005 mener, at ministerens administration af forpligtigelsen til at ligestillingsvurdere er et brud på ligestillingsloven. Målet med at kønsmainstreame eller ligestillingsvurdere al offentlig forvaltning og planlægning er netop at se de afledte konsekvenser fx af en skattereform. Denne administration af § 4 i ligestillingsloven fremgår også af al materialet produceret som led i det tværministerielle kønsmainstreamingprojekt fra marts 2001 (handlingsplaner, værktøjer, eksempler mv.).

Fx står der i Handlingsplan for det Tværministerielle kønsmainstreamingprojekt 2007-2011 at: "Kønsaspekter skal analyseres, og med udgangspunkt i analysen skal indsatsens eventuelle ligestillingsmæssige konsekvenser overvejes. Indsatser skal altså, før de bliver sat i gang, være tjekket for deres eventuelle ligestillingsmæssige konsekvenser. Kønsmainstreaming af offentlige indsatser er, samtidig med at det fremmer ligestilling, med til at målrette indsatserne, fordi målgruppen bliver langt mere klar og skarpt defineret med kønsopdelte data. På den måde kan offentlige ressourcer blive anvendt mere målrettet der, hvor behovet er størst, hvilket fører til øget velstand og vækst, og til fokus på uudnyttede potentialer.

Skatteministeren henholder sig i sit svar til skatteudvalget til, at skattelovgivningen er kønsneutral – ens for kvinder og mænd - og at der dermed ikke skal ligestillingsvurderes. Det er ikke korrekt. Stort set al lovgivning er kønsneutral, og de færreste love retter sig alene mod dele af befolkningen – fx det ene køn. Det fremgår netop af både ligestillingsloven og vedtagen praksis på området, at det er lovforslag, der retter sig mod hele eller dele af befolkningen, og hvor der er forskellige afledte konsekvenser for kvinder og mænd, at de ligestillingsmæssige konsekvenser skal belyses og analyseres. Dermed kan der tages beslutninger i relation til ligestilling 'med åbne øjne'.

Det betyder ikke, at man ikke kan vedtage love, der har forskellige konsekvenser for kvinder og mænd eller love, som er med til at skabe øget uligestilling. Men målet er, at beslutningstagere, folketinget, osv., samt befolkningen oplyses om, hvad konsekvenserne af lovforslagene er. Og at der via de oplysninger som analyserne frembringer, bliver mulighed for at kvalificere lovforslagene og fremme ligestilling mellem kvinder og mænd.

Den fremgangsmåde har man i ligestillingsministerens andet ressortområde nemlig Beskæftigelsesministeriet en god tradition for at praktisere. Beskæftigelsesministeriet fortolker § 4 i ligestillingsloven ved netop at forholde sig til de afledte konsekvenser. Det ses blandt andet i et af de lovforslag, som også indgår i Forårspakken 2.0. Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension (SP-ordningen). Beskæftigelsesministeriet skriver i sin ligestillingsvurdering netop, at lovforslaget har forskellige konsekvenser for kvinder og mænd og forholder sig dermed til ligestillingsperspektivet på trods af, at også dette lovforslag med skatteministerens ord er 'kønsneutral'. Altså er ens for kvinder og mænd.

Afslutning

Mainstreamingnetværket af 2005's ønsker med klagen

Netværket ønsker at få præciseret, at forpligtigelsen til at ligestillingsvurdere ikke er opfyldt og at påpege, at Ligestillingsloven overtrædes, og Skatteministeren ikke lever op til den udstukne administration på området.

At der ikke gennemføres ligestillingsvurderinger medfører manglende kvalificering af beslutningsgrundlaget – beslutningstagere og borgere forholdes oplysninger om, hvordan lovene påvirker hhv. kvinder og mænd og hvad det betyder for ligestillingen. I sidste ende hæmmer det offentlige myndigheders evne til at fremme ligestilling mellem kvinder og mænd.

Eksempler på forskellige konsekvenser af Forårspakke 2.0 for hhv. kvinder og mænd

1. Mænd får gennemsnitligt en gevinst på 4.500 kroner – kvinder 2.400 kroner (AE – Arbejderbevægelsens Erhvervsråd), og der er i forvejen et løngab på 17,7 % mellem kvinder og mænd.
2. De højestlønnede får mest ud af nedsættelsen af marginals-katten - derfor er skattereformen med til at forstærke uligheden mellem kønnene (AE).
3. Skattereformen vil tilskynde til øget skævdeling af barselsorloven, da familien har et økonomisk incitament til at satse på, at den højestlønnede arbejder, når marginals-katten falder.
4. Generelt tilskynder skattereformen i mindre grad end det nuværende skattesystem til, at kvinder og mænds indsats på arbejdsmarkedet deles ligeligt mellem forældrene.
5. Den økonomiske forskel mellem kvinder og mænd og forskellen i kvinder og mænds karrieremuligheder vil øges.
6. Kvinder forventes at levere 2/3 af de ekstra årsværk, som reformen forventes at medføre.

Konsekvenser for ligestillingen

- Sammenhængen mellem hvilke grupper, der præmieres af skattereformen, og hvad de forventes at levere af ekstra arbejdstid (timeeffekt) er svag.
- Familierne stilles over for et mindre frit valg.
- Den økonomiske forskel mellem kvinder og mænd øges.

= > Lovene bidrager ikke til at fremme ligestilling mellem kvinder og mænd.

Med venlig hilsen

Mainstreamingnetværket af 2005

Marianne Bruun

Kontakt: Marianne Bruun, ligestillingskonsulent
3F/Fagpolitisk center for arbejdsliv
Kampmannsgade 4
DK, 1790 København V.
Tlf. + 45 88 92 03 83 / + 45 21 26 88 91
Marianne.bruun@3f.dk

Klagen er sendt c.c. til Skatteministeren og til Ligestillingsministeren.

Bilag vedlagt:

Handlingsplan for det tværministerielle kønsmainstreamingprojekt 2007-2011
<http://www.lige.dk/files/PDF/Mainstreaming/mainhandlingsplan2007-2011.pdf>

Notat om Ligestillingsvurdering af lovforslag
<http://www.lige.dk/Default.asp?Id=417&AjrNws=627&AjrNwsPg=1>

Skatteministerens bemærkninger til Mainstreamingnetværket af 2005 på baggrund af ønske om foretræde
<http://www.ft.dk/doc.aspx/?samling/20081/lovforslag/L195/index.htm>

Skatteministerens kommentar til udleveret materiale fra Mainstreamingnetværket af 2005
<http://www.ft.dk/doc.aspx/?samling/20081/lovforslag/L195/index.htm>

Beskæftigelsesministeriets ligestillingsvurdering af lovforslag; Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension
<http://www.ft.dk/doc.aspx/?samling/20081/lovforslag/L195/index.htm>